

Nr 219.

Av herr **Lithander m. fl.**, om upptagande såsom inkomst i statsregleringen av till visst belopp beräknad andel i aktiebolaget vin- och spritcentralens vinst.

I den inkomstberäkning, som åtföljer årets statsverksproposition, heter det, (å sid. 23), att »enligt uppgift från Aktiebolaget Vin- och Spritcentralen lär under nämnda budgetår (1925—1926) komma att av nämnda bolags vinst tillföras titeln omkring 2 miljoner kronor, d. v. s. minst 500,000 kronor mer än vad riksräkenskapsverket synes hava beräknat».

Den post, som statsrådet och chefen för finansdepartementet sålunda antager skola från Aktiebolaget Vin- och Spritcentralen tillflyta titeln diverse inkomster, synes oss vara alltför lågt tilltagen. Alldenstund de kalkyler, som kunna ha legat till grund för den av berörda aktiebolag lämnade uppgiften, icke varit oss tillgängliga, äro vi visserligen icke i tillfälle att till stöd för denna vår uppfattning andraga kritiska anmärkningar vid samma kalkyler. Vi ansluta oss emellertid till den princip, som av statsrådet i inkomstberäkningen uttalas, då han (sid. 5) säger, att han »överhuvud ansett sig böra i budgeten upptaga såväl inkomster som utgifter med de belopp, vartill desamma på grund av vunnen erfarenhet och efter fullt objektiv beräkning kunna antagas komma att i verkligheten uppgå». Den erfarenhet, som hittills vunnits, synes oss tala för att vinstposten från Aktiebolaget Vin- och Spritcentralen höjes.

Ännu i statsverkspropositionen vid 1922 års riksdag upptogs i specifikationen av statens inkomster en särskild post för »andel i Aktiebolaget Vin- och Spritcentralens vinst». I inkomstberäkningen detta år antyddes emellertid, att för framtiden denna vinstandel skulle komma att ersättas genom en höjning av omsättningskatten.

Vid denna riksdag framlade också Kungl. Maj:t i proposition (nr 191) förslag om en nyordning av partihandelsväsendet, för vilken en av de bärande principerna var den, att »partihandelsbolag i främsta rummet borde inrikta sig på att söka tillhandahålla varor av tillfredsställande beskaffenhet under riktiga ursprungsbeteckningar och att vinstfrågan borde komma i andra rummet». För att kompensera den minskning i inkomst från partihandeln, som skulle följa av de nya principerna för partihandeln, framlade Kungl. Maj:t tillika i proposition nr 216 ett förslag om höjning från 1 juli 1922 av omsättningskatten från 50 till 65 procent. Propositionen nr 191 blev emellertid av riksdagen avslagen, medan omsättningskattens höjning blev beslutad.

I specifikationen över statens inkomster vid 1923 års riksdag var den särskilda posten »andel i Aktiebolaget Vin- och Spritcentralens vinst» utesluten.

Något stöd i riksdagens tidigare beslut ägde ju denna åtgärd icke, alldenstund riksdagen år 1922 avvisat förslaget, att frågan om vinsten från bolaget skulle komma i andra hand. Härtill kom, att i inkomstberäkningen 1923 förebådades en sänkning av omsättningsskatten, alltså ett borttagande av den höjning, som enligt 1922 års plan skulle kompensera den uteblivna vinsten från bolaget. Vid 1923 års riksdag återkom emellertid Kungl. Maj:t med sitt förslag angående partihandelsväsendets ordnande, som nu blev av riksdagen antaget. Därefter blev också, med bifall till en annan kungl. proposition (nr 232), höjningen av omsättningsskatten slopad och sagda skatt alltså återförd till 50 procent. Den sänkta skattesatsen trädde i kraft den 1 juli 1923.

Därmed var, såsom redan antytts, den planerade compensationen för andelen i Aktiebolaget Vin- och Spritcentralens vinst borta och, även om riksdagen genom sitt godkännande av partihandelsreformen accepterat, att vinstsynpunkten på bolagets verksamhet vore en fråga i andra hand, så hade givetvis, i och med den uttryckliga compensationens bortfallande, spörsmålet om statens anspråk på vinst från bolaget kommit i ett nytt läge. Sänkningen av omsättningsskatten måste ju bidraga till att förbilliga de saluförda varorna och öka bolagets omsättning och därmed dess möjligheter att giva staten vinstandel. I motiveringen till den kungl. propositionen angående skattesänkningen angavs också som ett skäl för densamma, att de lagliga spritdryckernas konkurrenskraft gentemot de olagliga måste ökas.

Resultatet av verksamhetsåret 1923 blev också mycket riktigt, att Vin- och Spritcentralen före den 1 juli 1924 till statsverket inlevererade över fem miljoner kronor. Nu uppstår frågan, varför bolaget i framtiden icke skulle kunna inleverera minst lika stora eller ändå större belopp. Det är att märka, att posten fem miljoner kronor av 1923 års verksamhet tillkommit, trots att omsättningsskatten under förra hälften av sagda år var uppe i 65 procent. Under hela 1924 var skatten däremot nere i 50 procent, och vid denna sats förblir skatten under det nu löpande året. Tillika bör observeras, att fr. o. m. 1 juli 1924 ett ytterligt energiskt bekämpande av smuggeltrafiken har börjat, vilket givetvis bör förbättra utsikterna för den lagliga handeln. Lägges härtill, att den allmänna ekonomiska situationen förbättrats, och att den nedläggande inverkan på konsumtionen, som depressionen haft, börjar upphöra i och med att den senare lättar, torde vi hava anfört goda grunder för vårt påstående, att den beräknade posten av 2 miljoner kronor såsom vinst av Aktiebolaget Vin- och Spritcentralens verksamhet under år 1925 är för lågt tilltagen. Det torde, enligt vår uppfattning, icke föreligga något skäl att sänka denna post under de fem miljoner, som inlevererades såsom resultatet av ett verksamhetsår (1923), då under sex månader omsättningsskatten var vida högre än nu, då ännu icke de energiska åtgärderna mot spritsmugglingar vidtagits och då den allmänna lågkonjunkturen var hårdare kännbar.

Vi vilja slutligen framhålla, att den omständigheten, att riksdagen år 1923 uttalade sig för att frågan om vinsten från Vin- och Spritcentralens verksamhet skulle vara en andrahandsfråga, ingalunda synes oss vara ett skäl,

varför icke vinsten från bolaget bör upptagas till det belopp, till vilket den på rimliga grunder bör antagas uppgå. Att en inkomstpost upptages i staten, innebär ju allenast, att statsmakterna på vissa grunder anse sig ha att emotse en så eller så stor inkomst. Rättsgrunden för denna inkomst är på annat sätt avgjord.

Vi anse alltså, att i specifikationen över statens inkomster 1925—1926 bör upptagas en post, stor 5 miljoner kronor, som bör införas under den rubrik, som ännu förekom i 1922 års specifikation, nämligen efter andelen i riksbankens vinst under littera D. På samma gång bör motsvarande sänkning ske i inkomst- och förmögenhetsskatten.

På grund av vad vi sålunda anfört få vi hemställa,

att riksdagen i skrivelse till Konungen angående statsregleringen för budgetåret 1925—26 måtte under littera D upptaga andel i Aktiebolaget Vin- och Spritcentralens vinst för år 1925, uppgående till fem miljoner kronor.

Stockholm den 21 januari 1925.

Edvard Lithander.

Nils Holmström.

Emil Bengtsson.
